

Sprawozdanie ze zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych

(Białystok – 11–13 września 2012 r.)

W dniach 11–13 września br. w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku odbył się coroczny (XIII) zjazd członków Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych (SPMK). Uczestnicy rozpoczęli obrady śpiewem hymnu *Veni Creator*, poprzedzonym serdecznym powitaniem przez ks. rektora dr. hab. Adama Skreczkę, prof. UKSW i UwB – gospodarza miejsca, oraz ks. dr. hab. Antoniego Reginka, prof. UŚ – Prezesa SPMK. Plan zjazdu obejmował celebracje liturgiczne oraz obrady. W pierwszym dniu modlitwą liturgiczną były nieszpory celebrowane pod przewodnictwem ks. dr. Jerzego Sienkiewicza SDS. Drugi dzień zjazdu rozpoczęła jutrznia, sprawowana pod przewodnictwem ks. prof. dr. hab. Stanisława Ziemiańskiego SJ, natomiast uwieńczyła Eucharystia, celebrowana w katedrze białostockiej pod przewodnictwem Metropolity Białostockiego, abp. Edwarda Ozorowskiego, który też wygłosił do zgromadzonych (nie tylko muzyków) słowo Boże. W czasie homilii mówca wskazał na wielką wagę muzyki wykonywanej w czasie liturgii. Ostatni dzień zjazdu rozpoczęła Msza św., sprawowana w seminaryjnej kaplicy pod przewodnictwem o. Nikodema Kilnara OSPPE – krajowego duszpasterza muzyków kościelnych. Wśród śpiewów wykonywanych podczas tych celebracji znalazły się gregoriańskie śpiewy części stałych z Mszy XI, ponadto dwie pieśni wileńskie, powstałe przed 1823 r.: *Witaj Panno* oraz *O jasności i Światłości*. W czasie mszy w katedrze śpiewał także chór katedralny *Carmen* pod dyrekcją Bożeny Bojaryn-Przybyły, który wykonał m.in. *Laudate Pueri Dominum* R. Jermaksa. Uczestnicy zjazdu korzystali z materiałów nutowych oraz *Informatora Zjazdu*, przygotowanych przez ks. mgra lic. Krzysztofa Łapińskiego – gospodarza zjazdu.

Przedmiotem obrad były *Śpiewy liturgiczne w tradycji i współczesności – opracowania i weryfikacje*. W pierwszym dniu zjazdu późnym popołudniem uczestnicy spotkania zajęli się omówieniem przygotowywanego od zeszłego roku projektu instrukcji o muzyce Konferencji Episkopatu Polski. Ks. prof. dr. hab. Andrzej Filaber – jako koordynator projektu nowej instrukcji – przypomniał zasady jej redakcji. W dyskusji zwrócono uwagę na ewentualne poprawki i uzupełnienia, celem dalszego jeszcze udoskonalenia przygotowanego tekstu.

Drugi dzień obrad wypełniły dwie sesje: pierwsza, zatytułowana „*Vetera et nova w śpiewach kościelnych*”, oraz druga – „*Weryfikacje i upowszechnienie nowych śpiewów liturgicznych*”. Pierwszą prowadził dr. hab. Remigiusz Pośpiech, prof. UW

i UO. Złożyły się na nią następujące wystąpienia: ks. dr Joachim Waloszek poruszył zagadnienie istoty sakralności pieśni kościelnej. Ukazał pieśń jako tę, która ze swej istoty pragnie być prostą, muzyczną eksplikacją i intensyfikacją tekstu modlitwy oraz gwarantuje prymat słowa (tekstu) nad muzyką, co w liturgii jest rzeczą istotną. Kolejnym przedłożeniem było zaprezentowanie przez autora niniejszego sprawozdania stałej żywotności pieśni ze śpiewnika S.S. Jagodyńskiego. Ten wydany w 1638 r. zbiór pieśni katolickich zawiera ponad 130 śpiewów, z czego ponad 42% – jak dowodzą przeprowadzone badania – funkcjonuje z powodzeniem do dzisiaj zarówno w wydawnictwach śpiewnikowych, jak w żywej tradycji Kościoła. Ks. prof. Antoni Reginek, pogłębiając tematykę *vetera* w śpiewach, ukazał fenomen ponadczasowych walorów wybranych pieśni z cyklu *Pieśni nabożne* F. Karpińskiego. Po tych teologicznych i historycznych ujęciach, mających charakter przygotowania do dyskusji nad współczesnymi śpiewami liturgicznymi, kolejne wystąpienia dotyczyły już sfery określanej, jako *nova* w śpiewach. Czterogłos znanych muzyków: Marcina Pospieszalskiego, Piotra Pałki, Huberta Kowalskiego i Pawła Bębenka był, robiącym wrażenie na słuchaczach, świadectwem ich poczynań na polu śpiewów i muzyki liturgicznej w Kościele polskim, głównie w środowisku młodzieży, chcącej jak najlepiej i w duchu liturgii pełnić w nim posługę muzyczną. Prowadzone przez nich warsztaty muzyczne, mające na celu upowszechnianie w tym środowisku wartościowych liturgicznych śpiewów oraz rozwijanie uzdolnień muzycznych młodych ludzi, są inicjatywą nader cenną i wartą poparcia. Podzieleniem się doświadczeniami Kościoła słowackiego w dziedzinie nowych opracowań śpiewów części zmiennych było, ubogacone odtwarzaniem nagrań tych kompozycji, wystąpienie ks. dra. hab. Rastislava Adamko ze Słowacji.

Sesję drugą poprowadził ks. prof. dr hab. Andrzej Zając. Przedłożenia dotyczyły weryfikacji śpiewów kościelnych – zarówno już funkcjonujących, jak i dopiero powstających. Wystąpienie o warstwie tekstowej śpiewów kościelnych, przygotowane przez dr Kornelię Czogalik, zostało pod jej nieobecność zaprezentowane przez mgr Brygidę Tomalą. Elementy konstytuujące muzykę kościelną w warstwie muzycznej wskazał dr hab. Czesław Grajewski, prof. UKSW. Ostatnie wystąpienie w kwestii weryfikacji śpiewów dotyczyło dyscypliny kościelnej, o czym mówił ks. dr hab. Robert Tyrała. Wskazał na procedury prawne w Kościele, dzięki którym utwór może zostać dopuszczony do użytku w liturgii. Ostatnim tematem, który został podjęty w ramach tej sesji, był problem: „Czy potrzebna jest nowa edycja *Śpiewnika Liturgicznego*?” Wprowadzeniem do dyskusji nad tym zagadnieniem było wystąpienie mgr. Józefa Chudalli, który zarysował stan aktualny po wydaniu *Śpiewnika Liturgicznego* przez redakcję Towarzystwa Naukowego KUL. Podsumowaniem obrad była popołudniowa dyskusja wszystkich uczestników na temat podjętych na sesjach zagadnień. Dyskusję prowadził ks. dr hab. Grzegorz Poźniak. On też zaprezentował najnowszy numer (7) *Biuletynu SPMK*.

Uczestnicy Walnego Zgromadzenia Członków SPMK, opierając się na wcześniej podjętej przez Komisję Kwalifikacyjną decyzji, opiniującej pozytywnie sylwetki

nowo zgłoszonych kandydatów, przegłosowali jednogłośnie ich przyjęcie do grona SPMK. W ten sposób do Stowarzyszenia zostało przyjętych 7 nowych członków: Paweł Bębenek z Krakowa, mgr Hubert Kowalski z Krakowa, mgr Łukasz Olechno z Białegostoku, mgr Piotr Pałka z Krakowa, dr Aleksandra Grucza-Rogalska z Bydgoszczy, mgr Szymon Szubzda z Myszyńca i mgr Marcin Pospieszalski z Częstochowy.

W czasie zjazdu miały też miejsce dwa wydarzenia artystyczne: we wtorkowy wieczór w auli Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w Białymstoku członkowie SPMK uczestniczyli w recitalu fortepianowym prof. Roberta Marata, który wykonał: *Ich ruf zu dir* Bacha – Busoniego, *Jesu bleibet meine Freude* Bacha – Hessa, cztery etiudy F. Chopina – *C-dur* op. 10 nr 1, *f-moll* op. 10 nr 9, *Es-dur* op. 10 nr 11, *c-moll* op. 25 nr 12 oraz jego *Polonez As-dur* op. 53, jak również trzy utwory F. Liszta: *Sonet Petrarki* nr 104, legendę *Kazanie św. Franciszka do ptaków* oraz *Etiudę transcendentalną f-moll*. Natomiast w środę wieczorem Józef Kotowicz, białostocki organista i pedagog, zagrał koncert, prezentując dwa instrumenty: organy w „starej farze”, gdzie można było usłyszeć *Toccatę seconda* i *Toccatę per l’Elevazione* G. Frescobaldiego, *Praeludium* J. Podbielskiego, *Arię* ze *Zbioru Sióstr Klarysek ze Starego Sącza* anonimowego kompozytora, *Preludium G-dur* ze zbioru preludiów C. Rossiniego oraz *Preludium C-dur* A. Chlondowskiego; oraz wielkie organy w katedrze: tutaj wybrzmiało *Preludium i fuga g-moll* BuxWV 149 D. Buxtehudego, *Psalm* z *Dalarna* O. Lindberga, *Toccatą Primi Toni* E.T. Sarka oraz „*Espanordica*” *Rhapsodia, Nocturno, Letanias* S. Lindblada.

Pozytywną rolę w umacnianiu jedności wśród członków SPMK odegrały wieczorne spotkania towarzyskie: w pierwszy wieczór przy grillu w gospodarstwie agroturystycznym, a w drugi – w seminarium.

Prezes SPMK, podsumowując obrady, zapowiedział, iż przyszłoroczny zjazd Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych planowany jest we Wrocławiu w terminie wrześniowym. Następnie wyraził wdzięczność gospodarzowi spotkania – ks. dr. Krzysztofowi Łapińskiemu za organizację zjazdu oraz gościnne przyjęcie w Archidiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Białymstoku. Słowa podziękowania skierował także do wszystkich referentów i uczestników za aktywną postawę i udział w pracach Walnego Zgromadzenia SPMK. Wszyscy zgromadzeni na zjeździe wyrazili również swoje uznanie i wdzięczność dla ks. Prezesa A. Reginka.

Po zakończeniu zjazdu chętni mogli wziąć udział w zwiedzaniu Białegostoku śladami bł. ks. Michała Sopoćki oraz udać się też do Sokółki.

Jak co roku wypada wyrazić nadzieję, iż działania SPMK zaowocują podniesieniem poziomu muzyki i śpiewów w naszych świątyniach. *Ad maiorem Dei gloriam!*